

15.03.2024

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Viite: HE 7/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ALKOHOLILAIN 17 JA 26 §:N MUUTTAMISESTA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Päivittäistavarakauppa ry:ltä (PTY) lausuntoa otsikkoasiassa. PTY kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa:

Nyt lausunnolla oleva esitys alkoholilain muuttamisesta on hallituskaudella toteutettavista lainsäädäntömuutoksista ensimmäinen. Siinä ehdotetaan, että alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettaisiin sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi myös enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee muita hallitusohjelman mukaisia muutoksia alkoholilakiin. Muutokset koskevat muun muassa rajat ylittävän etämyyntimenettelyn selkiyttämistä sekä alkoholijuomien verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen sallimista. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus niin ikään selvittää puoliväliriiheen mennessä muutosta, joka mahdollistaisi alkoholin luvanvaraisen vähittäismyyntiin enintään 15,0 prosentin vahvuisille viineille. Hallitus myös teettää riippumattoman selvityksen alkoholipolitiikan sääntelyn siirtämisestä sosiaali- ja terveysministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön.

PTY kannattaa nyt käsiteltävää hallituksen esitystä alkoholin myynnin vapauttamiseksi. Muutos sallia vähittäismyyntiluvan haltijoille enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien myynti, on muutos oikeaan suuntaan. Myös muita hallitusohjelmassa mainittuja uudistuksia tulee edistää.

Alkoholijuomien kokonaiskulutus on vähentynyt pitkään ja laskenut selvästi myös edellisen, vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen jälkeen, toisin kuin esitysluonnoksessa todetaan. Ennen edellistä alkoholilain uudistusta THL korosti lausunnoissaan, että erilaiset alkoholihaitat kulkevat käsi kädessä alkoholin kokonaiskulutuksen kanssa. Kuitenkin alkoholin kokonaiskulutus on laskenut edellisen uudistuksen jälkeen 11 prosenttia (lähde 1). Kun alkoholiperäisiä kuolemantapauksia tarkastellaan ikävakioidun kuolleisuusluvun avulla (huomioidaan muutokset, jotka eivät aiheudu ikärakenteen vanhenemisesta), huomataan että useampaa peräkkäistä vuotta tarkasteltaessa alkoholikuolemat eivät ole lisääntyneet (lähde 2). Kansalaisista 80 prosenttia piti edellistä lakiuudistusta onnistuneena (lähde 3).

15.03.2024

Lakiesityksessä todetaan, että alkoholin myynnistä saatavat valmisteverotuotot olivat 1 497 miljoonaa euroa vuonna 2022. On hyvä tuoda esiin, että uudistuksen jälkeen alkoholin myynnistä saatavat verotulot ovat kasvaneet noin 135–170 miljoonaa euroa vuositasolla, vaikka samanaikaisesti alkoholin kokonaiskulutus on laskenut. Valmisteveron lisäksi alkoholimyynnistä peritään 24 prosentin arvonlisävero, joka tuottaa vähittäismyynnin ja anniskelun osalta valtiolle vuositasolla noin miljardi euroa verotuloja.

Alkolla on 373 myymälää Suomessa ja markettyyppejä ruokakauppoja on noin 2 700. Alkon myymälän sijoittuminen päivittäistavarakaupan yhteyteen vaikuttaa asiakasvirtoihin. Uudistus vähentäisi jossain määrin tätä Alkon sijoittumisesta aiheutuvaa kilpailuvääristymää. Vaikka Alko on monopoliasemassa se vastaa nykyisin enää kolmanneksesta Suomessa kulutetun alkoholin myynnistä, eikä sen monopoliasema näin ollen ole enää perusteltavissa kansanterveydellä.

Yhteenveto

PTY kannattaa luonnosta hallituksen esitykseksi. Päivittäistavarakaupan yritykset ovat vastuullisia toimijoita, jotka pystyvät viemään uudistuksen onnistuneesti käytäntöön. PTY katsoo, että suomalaiset ovat valmiita seuraavaan vaiheittaiseen alkoholilain uudistukseen ja siirtymään edelleen kohti eurooppalaista alkoholikulttuuria.

Kunnioitavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Kari Luoto
Toimitusjohtaja

Liite
Lähteet:

Power-point-esitys

1. Tilastoraportti 20/2023, 10.5.2023. Suomen virallinen tilasto, Alkoholijuomien kulutus, THL <https://www.julkari.fi/handle/10024/146542>
2. Tilastokeskus, Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolemansyyt https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ksyyt/statfin_ksyyt_pxt_11_ay.px/table/tableViewLayout1/
3. Taloustutkimus 12/2022 https://www.pty.fi/wp-content/uploads/2023/01/PTY_liite_Kuluttajakysely_Viinit-ruokakauppaan_Taloustutkimus_tammikuu-2023.pdf